Schuine bovendorpels in gevel Esprit

Gevelpanelen met noppen en perforaties

Het nieuwe hoofdkantoor van Esprit Benelux valt op door de schuine lijnen in de gevel en door de gevelbeplating, waarin met noppen en perforaties een patroon is aangebracht. Het gevelbeeld varieert naar gelang kijkhoek en zoninstraling.

Tekst: Henk Wind; Foto's: Juliette Bekkering, VPT Versteeg en Ruben Schipper

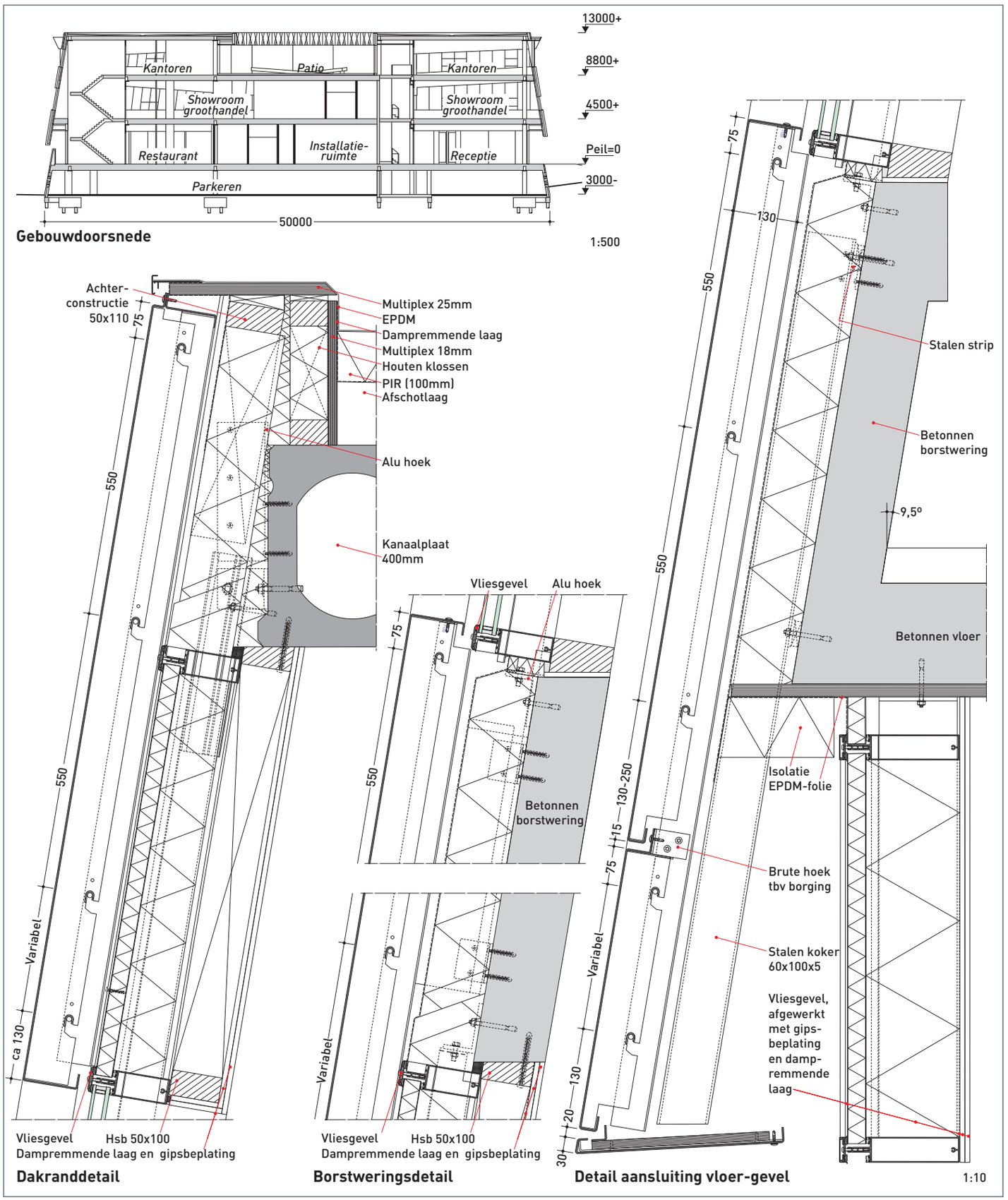

1

2

3

1. De glasstroken hebben schuine bovendorpels.
2. Met kokerprofielen is de beplating voor de vliesgevels van de begane grond langs getrokken.
3. De hellende gevels hebben een overstek, zodat rondom de begane grond een droge zone ontstaat.
4. De droge zone is op sommige plaatsen zo groot gemaakt dat er ruimte is voor een terras.

Het nieuwe hoofdkantoor van Esprit Benelux in Amstelveen werd gerealiseerd door een ontwikkelaar, maar wel speciaal voor Esprit. Het moest een opvallend maar zeker niet schreeuwerig pand worden dat ook vanaf de snelweg goed zichtbaar zou zijn, zegt Juliette Bekkering van Bekkering Adams Architecten.
Het program van eisen leidde tot een gebouw van ca. 50 x 50 meter, met een afgesnoten hoek ter wille van de zichtlijnen naar het achtergelegen groengebied. In het midden van het gebouw ligt een patio en een vide met glaskap ter plaatse van een monumentale trap. Het architectenbureau gebruikte het verloop in het maaiveld om het parkeren halfverdiept onder het gebouw te situeren.
Op de begane grond is de entree met grand café gelegen, voorzien van een glazen gevel.
De overige begane grond en de eerste verdieping worden gebruikt als showroom, terwijl in de bovenste bouwlaag kantoorruimtes zijn gerealiseerd.

Hellend

Vanaf de eerste verdiepingsvloer helt de gevel 10 graden achterover. Dat komt voort uit het bestemmingsplan, dat een maximale goothoogte van 11 meter en een maximale nokhoogte van 13 meter voorschreef. Bekkering Adams Architecten had extra hoogte nodig voor de showrooms. Door de gevels vanaf de verdiepingsvloer te laten hellen, kon het deel hierboven als dak worden aangemerkt. Dat het 10 graden is geworden is ingegeven door regelgeving. Glas tot 10 graden is gevelglas; bij een sterkere helling wordt het dakglas, waaraan hogere veiligheidseisen worden gesteld.
Het dak wordt gedragen door grote met natuursteen beklede kolommen. De glazen gevel van de begane grond is teruggelegd, zodat een droge omloop ontstaat. Op sommige plaatsen is de gevel zelfs zo ver teruggelegd dat een terras is gecreëerd.

Schuine lijnen

Het hellende deel van de gevel zakt – met een schuine lijn – voor een deel voor de glasgevel van de begane grond langs. Dat is ingegeven door een functionele keuze: waar het grand café om veel glas vroeg, wilde Esprit juist niet te veel inkijk in de showrooms. De gesloten hangende gevel biedt nu de gewenste privacy in de showrooms. Deze schuine lijnen zijn ook doorgezet in de bouwlagen daarboven.
Heel bewust is ervoor gekozen om de schuine lijnen alleen aan te brengen in de bovendorpels van de glasstroken. De onderdorpels liggen overal horizontaal. Dat had heel veel voordelen. Een schuine onderdorpel in een achteroverhellende gevel leverde problemen op

4

voor de waterkering, het glas kwam zo laag dat het doorvalveilig zou moeten zijn, en het zou het gevelbeeld te onrustig maken.

Rechte vliesgevel

Voor de opbouw van de gevel passeerden diverse varianten de revue. Moederbedrijf Esprit Duitsland wilde met zijn huisarchitect niet een vliesgevel zonder meer. De gesloten delen zouden meer massa moeten krijgen en degelijkheid moeten uitstralen. Uiteindelijk werd voor betonnen borstweringen gekozen en een vliesgevel die vanaf bovenkant borstwering doorloopt naar onderkant vloer. De vliesgevel is daarmee in basis dus gewoon recht. De vliesgevel is voorzien van een schuine tussendorpel, die de overgang vormt tussen glasstrook en gesloten panelen. Dat is volgens Herman De bruyn van gevelbouwer Vorsselmans op het eerste gezicht een vrij eenvoudige oplossing, maar wel een die extra aandacht vraagt bij de maatvoering, zeker op de hoeken waar hellende vlakken op elkaar aansluiten.
Aan de binnenzijde zijn de gesloten delen boven in de vliesgevel voorzien van een voorzetconstructie van hsb. Die sluit qua lijn aan bij de betonnen borstwering.

Semi-structureel

De vliesgevel is uitgevoerd als semi-structureel, waarbij de verticale naden gekit zijn en het glas alleen aan onder- en bovenzijde is ingeklemd. De boven- en onderdorpel zijn echter niet zichtbaar doordat die achter het gevelpaneel verdwijnen.
In de vliesgevel zijn ook te openen delen opgenomen. De ramen openen naar buiten toe. Het glas van de raamvleugels is structureel verlijmd op de profielen. Rondom de raamvleugels zijn de profielen

5

6

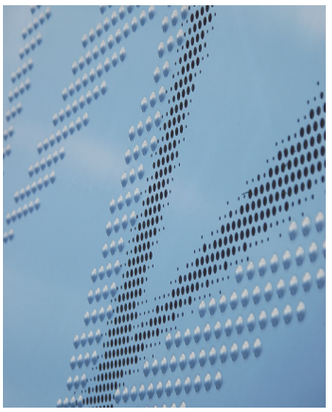

7

5. **Het gevelpatroon loopt door op de gebouwhoeken.**
6. **Het patroon in de beplating bestaat uit perforaties en reliëf.**
7. **De ramen geven de glasstroken een extra accent.**
8. **Een erker met vooroverhellend glas vormt een zichtlijn van de kantoorverdieping.**

wel aan de buitenzijde zichtbaar. Deze profielen zijn voorzien van een schuin oplopende onderdorpel, zodat de afwatering gegarandeerd is ondanks het achteroverhellen van de gevels. Hiervoor is een projectspecifiek profiel ontwikkeld, dat in het Schüco-systeem geïntegreerd is.

Geveltekening

De gesloten geveldelen zijn bekleed met een 3 mm dik aluminium paneel in cassettevorm, dat is voorzien van perforaties en noppen. Deze panelen lopen in één geheel door voor zowel de gesloten delen van de vliesgevel als de betonnen borstwering.
Veel aandacht is besteed aan de keuze van het juiste patroon en de verdeling van noppen en perforaties. De architecten lieten zich daarbij inspireren door de bezigheden van Esprit, dat met structuren, patronen en stoffen bezig is. Diverse partijen van opdrachtgever en ontwikkelaar waren betrokken bij de uiteindelijke keuze. Producent VPT Versteeg speelde daarin een belangrijke rol. Niet alleen om de ontwerpvarianten uit te werken, maar ook om de grenzen van maakbaarheid te bewaken. Lastig in dat proces is dat een tekening niet voor iedereen duidelijk maakt hoe een paneel en zeker een totale gevel er uiteindelijk uit gaat zien. Daarbij verandert het gevelaanzicht ook nog eens afhankelijk van de kijkhoek, de afstand en de zoninstraling.

Noppen en perforaties

Juist die verschillende factoren hebben geleid tot een paneel met zowel noppen als perforaties. Alleen noppen – die vooral van dichtbij zichtbaar zijn en zich aftekenen als grijstinten – zou te subtiel zijn. Alleen perforaties – die zich aftekenen als zwarttinten en ook van veraf zichtbaar zijn – zou te zwaar worden, meent Juliette Bekkering. Het gekozen patroon heeft een hoogte van circa 4,20 m. Dat is iets groter dan de grootste hoogte van een gesloten geveldeel. In de breedte beslaat het patroon drie gevelpanelen van elk 1,25 m (werkende breedte). Die 1,25 m is gekozen als optimum in de mix van stramienmaat (7,5 m), aluminiumpanelen en glasbreedtes. Het patroon herhaalt zich vervolgens als een doorgaand geheel, waar alleen de glasstroken uitgesneden zijn. Bekkering Adams heeft veel aandacht besteed aan een juiste verdeling, zodat de patronen ook op de hoeken mooi doorlopen.

Unieke panelen

Patroon en schuine lijnen leidden tot een groot aantal unieke panelen. Die zijn volautomatisch geproduceerd. Daarvoor is elk uniek paneel apart uitgetekend, omdat er cassettes van gemaakt moes-

8

ten worden en de randzone van de cassettes vrij moet blijven van perforaties. Perforaties en noppen zijn beide in een wiskundig patroon aangebracht. Dat betekent dat ze niet vloeiend de golvende lijnen van het patroon volgen. 'Als je dat zou doen krijg je geen evenredige verdeling, waardoor de grijstinten kunnen gaan verschillen', zegt Peter Moser van VPT Versteeg. Bij de perforaties is dat opgelost door als extra kleine gaatjes aan te brengen langs de vloeiende lijnen. 'Maar bij de noppen is dat productietechnisch niet mogelijk.' Bij de productie is gebruik gemaakt van zowel pons- als reliëftechniek. Zowel perforaties als noppen geven spanning aan de plaat, waardoor die kan kromtrekken. 'Dat moet je voorkomen want dan krijg je een lachspiegeleffect op de gevel.' Met de juiste machines en gereedschappen en verdeling tussen open en dicht, is uiteindelijk het juiste resultaat behaald. Het betekende wel dat de maximale plaatlengte beperkt was tot 3 meter. Waar het gesloten geveldeel groter was, is dat verdeeld in een paneel van 3 meter en een reststuk daaronder.
De panelen zijn na de productie gepoedercoat met een hoge glansgraad, zodat de noppen zo zichtbaar mogelijk zijn gebleven.

Projectgegevens

Locatie: Krijgsman, Amstelveen
Opdrachtgever: MAB Development, Den Haag, www.mab.com
Gebruiker: Esprit, www.esprit.com
Ontwerp: Bekkering Adams Architecten, Rotterdam, www.bekkeringadams.nl
Constructieadviseur: Grontmij, Houten, www.grontmij.nl
Uitvoering: Sprangers Bouwbedrijf bv, Delft, www.sprangers.nl
Gevelbouw: Vorsselmans, Loenhout (B), www.vorsselmans.be
Gevelbekleding: VPT Versteeg, Heusden, www.vptversteeg.nl